

С Т А Н О В И Щ Е

относно дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ по специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (национална сигурност)“

Автор на дисертационния труд: Даниела Симеонова Караманова.

Тема на дисертационния труд **„Организация на ЕУЛЕКС в Косово“**

Обучаващо звено - Академия на МВР

Научен ръководител: проф. д-р Владко Иванов

Изготвил становището: проф. д-р Владко Мичов Иванов - ръководител катедра „Опазване на обществения ред“ в Академията на МВР – гр. София

Характеристика, актуалност, структура и съдържание на дисертационния труд

Даниела Караманова е зачислена през април 2014 г. Готовата разработка е обсъдена и предложена за защита от катедрен съвет на катедра „Опазване на обществения ред“ към факултет „Полиция“ при Академията на МВР на 17 Октомври 2016 г.

Кандидатът има висок образователен ценз и завиден административен, оперативен, аналитичен и международен опит. По време на обучението демонстрира сериозно отношение и теоретично израстване. Изследването бе реализирано в институционалната среда на ЕУЛЕКС.

Актуалността е обоснована с разрастващия се проблем на международните мисии в рисковата среда и стремежа на ЕС да заеме водещо място при организацията им в различни кризисни региони на континента.

Целта, задачите и съдържанието са в съответствие със заглавието и създават ясно познавателно и оперативно поле за извличане на данни, класификация на източници, анализ, синтез и извеждащ мениджмънт. Синхронизирани са националните приоритети и целите на ЕС. Обектът на дисертацията е ясно визиран, а предметът се фокусира в правните, организационните и приложните аспекти на темата.

ЕСИ има представителен характер и следва съдържанието на разработката. Де факто имаме верификация на всеки отделен проблем от историята, регламентацията и организацията на ЕУЛЕКС в Косово. Анкетирани са 120 служители разпределени по признаците: принадлежност към българския контингент, принадлежност към други страни от ЕС, местни сътрудници.

Дисертационният труд е изграден от увод, две глави, заключение и библиография. Общият обем е 297 страници, в това число 9 приложения. Посочени са 79 източника на кирилица и на латиница, 29 броя европейски и национални правни актове, 22 официални интернет страници.

Готовият продукт е предшестван от четири приложно-аналитични публикации, които дават възможности за обучение на ръководен състав, служители на МВР и широк кръг обучаеми относно развитието на международните мисии и участието на страната ни. Резултатите от преподадената материя в рамките на обучението са отлични.

Оценка на научните и приложни приноси в дисертационния труд

Считам, че кандидатът е синтезирал и представил на много високо ниво резултатите от изследването и съм съгласен с визията му за научна

новост, приложимост и полезност отразени в Автореферата. Откроявам следните научни и приложни резултати:

Целият труд внушава целенасочен системен подход към кризисния мениджмънт, събитията в Западните Балкани, изучаване и представяне на организацията на ЕУЛЕКС и към възможностите на България в мироопазването.

Авторът е достигнал до теоретична интерпретация на фазите и моделите на конфликта съобразно спецификата на Косово. Познанието за региона несъмнено носи много информация за сигурността на България и Балканите. Субективните политически отражения са безспорен факт. Професионално, паралелно и креативно се демонстрират два успоредни процеса - мироопазващата политика на ЕС и израстването на новата държавност.

Открити и анализирани по отделно са правните, историческите, организационните (лични и екипни) процеси в мироопазващата мисия. Тя израства като нова организация в сблъсъка с действителността в Западните Балкани. Успоредно израства и научният потенциал и манталитет на отразяващия събитията. Теоретичните и приложните комбинации от гледни точки и управленски нива достигат до самостоятелна концепция за международните, общественополитическите, правните и професионалните взаимодействия в процеса на мироопазването. Дисертационният труд е цялостен анализ, завършено четиво за ръководители и служители в мироопазващи мисии особено за региона на Балканите, Кавказ, Украйна.

Разработката е плод на научни интерпретации, прилагане на обявени и одобрени методи от научната общност. Получен е готов продукт - етап от българския опит в кризисния мениджмънт, приложен в международни мисии. Предложени са организационно-структурни промени на основа на традицията и добрите практики, наложени с годините и опита на служителите. Този опит е перфектно изведен от три категории служители на

ЕУЛЕКС и е представен под формата на три конкурентни модела и отношения към мироопазването. На отделна плоскост е изведена спецификата в подходите на ООН, НАТО и ЕС. Несъмнено, това богатство от модели може да стане основа за последващи обобщения за мисии с мироопазващ, а не мироналагащ манталитет. Изследването сочи, че ЕС трябва да се съсредоточи в превенцията, мисиите трябва да се характеризират с мироопазване чрез полицейски и граждански сили, а не с мироналагане от войскове контингенти.

Основа на успеха на този докторат е интерпретацията на теорията за управлението и организационния цикъл на живата организация. Това е представено чрез организационната промяна на ЕУЛЕКС. Отново виждаме няколко хоризонтални кръга на познание и осмисляне на вертикални управленски процеси. На тактическо (емперично) ниво това е представено чрез организационния цикъл на човешките ресурси – национален подбор, назначаване, интернационално функциониране и обратно отзовване (подмяна) на контингентите. На оперативно ниво организационната промяна е представена чрез съдействие за израстването на местните институции и постепенното оттегляне на мироопазващата организация. Стратегическото ниво (макар и не напълно завършено) е визия за разпад на държави (СФРЮ) и технология за създаване на нови институции, които са гръбнакът на нови държави (Косово). Организационният цикъл тук има обратни посоки – колкото по-устойчива е новата държава, толкова по-бързо е оттеглянето на мироопазващия посредник.

Човешкият фактор в мисията е светая светих за разработката. Намерени са причините за конфронтацията и хармонията между елементите на мисията - местни служители от Косово, служители на ЕС и контингентите от съответната държава. Тяхната пресечна точка е централно зададената цел с компетенции на функционалните компоненти (митнически екипи, полиция, съдии). В отделна опция са подложени на научна обработка процесите на

съвместно планиране, взаимодействие и контрол в процеса на стабилизацията на държавността и постепенното дистанциране на ЕУЛЕКС от суверенитета на Р Косово.

Общо погледнато разработката конфронтира принципната статика на мироопазващата организация и динамизацията и чрез функционалните направления, вземането на решения и взаимодействие с неизяснените органи на местната власт, които често са част от национални движения и паравоенни формирования. Към това прибавяме интересите на съседните държави и местния сепаратизъм, подкрепян от външни субекти с дипломатически, икономически и хибридни способности. Всичко това е недостъпно за управленски субекти без теоретичен капацитет в конфликтологията и организационна култура за превенция във враждебна среда.

В процеса на работата и докторантското училище Д. Караманова постига ясно разбиране, че тези проблеми се решават чрез качеството на ЧР, техния подбор, подготовка и ротиране. Освен теоретичните постановки живата сила на организацията е подложена на задълбочено изследване (анкетиране, обобщение на експертни оценки и др. посочени методи). Предлага се съвременната информационна система за бърза, достатъчна и достоверна информация, която да се използва от мениджърските екипи относно международните конфликти, нуждата от персонал и приоритетите на Р България. Специален приложен принос имат предложенията за годишните прогнози относно средата за сигурност, националната реакция, поддържането на национален списък от български служители, участвали в мисии, съобразно техния опит, възраст, ранг и придобита нова квалификация.

Критични бележки и препоръки

Предлагам на автора в бъдеще да завиши националната тежест в международните мисии и в мироопазването. Необходима е нова,

дебюрократизирана организационна култура при формирането, функционирането и отзоваването на контингенти. Същите трябва да отнасят и донасят национално самочувствие, модели на оперативно поведение и синтез на информация в подкрепа на българските интереси, които са преживявали повече барут и разочарования – плод на управленска недалновидност. Това е и подходът от който ще спечели и общата политика за сигурност на ЕС.

Заклучение и оценка

Критичното отношение към креативните, строго научните и приложните продукти е основата на прогресивното развитие в мироопазването. Няма никакво съмнение, че авторът е открил този проблем, където има първоначална компетентност от опит. Последвал е многопрофилен анализ, проверка чрез ЕСИ и е получил интегриран стандартен продукт на базата на опита на ЕУЛЕКС. Полученият труд е уникално отражение на мироопазващото поведение на ЕС в Косово. В този завършен модел управлението на всяка международна мисия ще намери комплекс от управленски, правни и процедурни промени, които да приложи в нова среда.

Накрая, приемам, че поставените цели, задачи и съдържание са изпълнени в много добър професионален стил, демонстрирана е научна новост, повествованието е логично, онагледено и проверено с емперични инструменти. Това ми дава пълно основание да гласувам положително и да предложа на научното жури да присъди на автора на дисертационния труд Даниела Симеонова Караманова на тема „Организация на ЕУЛЕКС в Косово” образователната и научна степен „доктор“ по специалността

„Организация и управление извън сферата на материалното производство“ от професионално направление 9.1. Национална сигурност.

06.01.2017 г.

Изготвил становището:

София

(проф. д-р Владко Иванов)